

DÜNYA SU GÜNÜNDE, YAŞAM VE SU STRESİNDEYİZ : SU KANUNU ÇIKARILMALI

1993 tarihli Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararıyla 22 Mart tarihi “Dünya Su Günü” olarak ilan edilmiştir. BM Genel Kurulunun bu kararı, 1992 yılında BM Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda, dünyada giderek artan temiz su soruna çözüm getirme, içilebilir su kaynaklarının korunması için somut adımlar atılması için dikkat çekme amacıyla geliştirilen öneriye dayanmaktadır.

2020 yılında Dünya Su Günü’nde, dünyadaki susuzluk ve temiz-içilebilir su kaynaklarına erişeme sorunuyla birlikte, suyun ticarileştirilmesi, ambalajlanması gibi uygulamalardan kaynaklı oluşan sağlık, atık sorunlarını da yaşadığımızı, 1992’deki konferanstan bugüne kadar her hangi bir somut adım atılmadığını, aksine iklim değişikliği ve kuraklık sorununun önemli bir sorun başlığı olarak karşımızda olduğunu görüyoruz.

Birleşmiş Milletler ve UNESCO gibi kuruluşları raporlarına göre, iklim değişikliği, kuraklık, nüfus artışları nedeniyle suya duyulan ihtiyacın artmakta, tatlı su kaynakları azalmaktadır.

Dünya Kaynakları Enstitüsü’nün 2019 yılı Ağustos ayında yayınladığı rapordaki verilere göre, dünya nüfusunun neredeyse dörtte birinin su kıtlığı riski ile karşı karşıya. Rapora göre, su kıtlığı riskinin en fazla olduğu 17 ülkede tatlı su kaynaklarının %80’i tüketilmiş durumda. Rapordaki, “su kıtlığı riski listesinde” Türkiye 164 ülke arasında 32. Sırada yer alıyor.

SU GÜVENLİĞİ

Su güvenliği, Birleşmiş Milletler tarafından, “bir toplumun barış ve siyasi istikrar ortamında ekosistemleri koruyarak, su kaynaklı kirlilik ve hastalıklara karşı korunaklı olarak, nüfusun yaşam kalitesini ve sosyo-ekonomik kalkınmasını sürdürebilmek için kabul edilebilir kalitede ve yeterli miktarda suya sürdürülebilir erişimini sağlayabilme kapasitesi” olarak tanımlanmaktadır [<http://www.unwater.org>].¹

Suya erişim oranları ve kişi başına düşen yıllık su miktarları arasındaki eşitsizlik su güvenliğinin önemli bir başlığıdır. “Su”yun ekonomik bir değere sahip olan bir meta olarak tanımlanması, bir yatırım ve kazanç alanı olarak ele alınması durumu; farklı sınıfsal ve toplumsal kesimler arasında yaşanan bir kriz olduğu gibi, ülkeler arasında da bir çatışmaya zemin hazırlamaktadır. Yurttaş topluluklarını, devletlerle, yerel ve/veya çok uluslu su

¹ Türkiye’de Yerel Su Güvenliği, Hasibe Körbalta Güvenlik Bilimleri Dergisi, Mayıs 2019, Cilt:8 Sayı:1, 55-84

şirketleriyle karşı karşıya getirmiştir. Uzun yıllardır yaşanan HES mücadeleleri², 2019 yılında gerçekleşen Kazdağları, Munzur Dağı, Murat Dağı alanlarda su kaynaklarını tehdit eden maden faaliyeti projelerine gösterilen toplumsal tepkileri buradan okuyabiliriz.

Öte yandan Türkiye’de bölgeler arası eşitsizlik nedeniyle de oluşan su güvenliği sorunu bulunmaktadır. Ülkemizdeki toplam nüfusun yüzde 28’i Marmara Bölgesi’nde yaşarken, buradaki havzalar toplam su akışının sadece yüzde 4’lük kısmını topluyor. Meriç, Ergene, Gediz, Büyük Menderes, Burdur Gölü, Akarçay, Konya ve Asi Nehri havzalarında yüzey ve yeraltı suyu kullanımı, su kaynaklarının kendini yenileyebilme kapasitesini aşmış durumda. Bu durum havzalar üzerindeki baskıyı arttırarak, doğal ekosistemler için büyük bir tehdit oluşturuyor.³

SU FAKİRLİĞİ

DSİ verilerinde, Türkiye’de kişi başına düşen yıllık su miktarı 1.519 m³ civarında olduğu, Türkiye’nin su azlığı yaşayan ülke konumunda olduğu, TÜİK’in 2030 yılında ülke nüfusunun 100 Milyon olacağı öngörüsüyle birlikte kişi başına düşen kullanma suyu oranının daha da düşeceği söylenmektedir.⁴

Tarım ve Orman Bakanlığı Ulusal Su Planı [2019-2023]’da yer alan verilerde, DSİ’nin verilerinde 1519 m³ civarında gösterilen yıllık kullanılabilir su miktarı 1400 m³ civarı olarak gösterilmiştir.⁵

Avrupa Çevre Ajansı verilerine göre, içme suyu talebinin mevcut miktarı aşması halinde su kıtlığı oluşuyor. Yıllık su rezervleri kişi başına bin 700 metreküpün altına düştüğünde bölgenin su kıtlığı yaşadığı kabul ediliyor.⁶

Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum, su fakiri olduğumuza dair yaptığı açıklamasında “ Su kaynaklarımız çok verimli kullanarak, arıtmalarımızdan elde ettiğimiz geri dönüşüm ile kullanma oranlarımızı yüzde 1’den 5’e çıkararak ki şu an itibarı ile baktığımızda kişi başına 1500 metreküp su kullanan bir ülkeyiz ve su fakiriyiz bu anlamda. 2030 yılı versiyonuna baktığımızda istatistiklere göre 1200 metreküpe kullanma suyu oranımız düşecek, düşmek

² DSİ’nin istatistiklerine göre 1924-2003 yılları arasında özel sektör tarafından 84, DSİ tarafından da inşa edilmiş toplam 134 HES olduğu görülüyor. 2003 yılından itibaren 2015 yılına kadar inşa edilen toplam HES sayısı da 444. 2016 yılı sonu itibarıyla de, işletmede bulunan lisanslı ve lisanssız toplam 597 adet HES var.

(https://www.dogrulukpayi.com/bulten/turkiye-su-fakiri-bir-ulke-olma-yolunda-ileriliyor?gclid=CjwKCAjwsMzzBRACEiwAx4ILG1swkH7IF8W_hj1FeWWMnnjYIVi7nIVExo8KhLshPzAn7J-Ao1cysBoC9usQAvD_BwE) (Haber yayın tarihi: 22 Mart 2018)

³ <https://www.wwf.org.tr/calismalarimiz/tatli-su/>

⁴ <http://www.dsi.gov.tr/toprak-ve-su-kaynaklari>

⁵ <https://www.tarimorman.gov.tr/SYGM/Belgeler/NHYP%20DEN%C4%B0Z/ULUSAL%20SU%20PLANI.pdf>

⁶ <https://www.austrotherm.com.tr/bilgi-servisi/haberler/duenyada-ve-tuerkiyede-su-kaynaklari-azaliyor>

zorunda kalacak ki eğer tedbir almazsak su kıtlığı yaşayamaya başlayacağız. 2050'li yıllarda dünyada su savaşlarının çıkacağı bile öngörülüyor” demiştir.⁷

Türkiye’deki 25 su havzasından her biri ayrı bir soruna sahip. Büyük Menderes ve Ergene havzalarında kirlilik sorunu, Konya Kapalı Havzası’nda tarımda aşırı su kullanımı veya havzalar arası su transferi nedeniyle kuraklık sorunu yaşanıyor. Ancak, Türkiye’nin Nehir Havza Yönetim Planları [NHYP] henüz tamamlanmamıştır.⁸

SU STRESİ

Dünya Kaynaklar Enstitüsü (WRI)’nin raporuna göre dünya nüfusunun dörtte birinin yaşadığı 17 ülke, tatlı su kaynaklarının %80’ini tüketmiş olduğu için, son derece yüksek su stresiyle karşı karşıya. Rapordaki su kıtlığı listesinde 164 ülke arasında 32. Sırada yer alan Türkiye, yüksek derece su stresi yaşayan ülkeler arasında yer alıyor.⁹

Türkiye’de, son 50 yılda, Van Gölü’nün 3 katı büyüklüğünde [1,3 Milyon hektar] sulak alan yok olduğu tahmin ediliyor.¹⁰

Dünya Kaynaklar Enstitüsü su stresini azaltmanın en basit üç yol olarak

- Tarımsal verimliliğin artırılmak;
- Gri ve yeşil altyapıya yatırım yapmak
- Arıtmak, tekrar kullanmak ve geri dönüştürmek

yöntemlerini öneriyor.

ERİŞİLEBİLİR, ADİL VE KATILIMCI SU YÖNETİMİ POLİTİKASI, KURAKLIĞI YENECEKTİR

Demografik istatistik ve öngörülere göre Türkiye nüfusunun 2040 yılında 100 milyonu aşacağı tahmin edilmektedir. Sanıldığı gibi aksine, su azlığı yaşayan ülkemiz, su yönetimi etkin ve doğru şekilde sağlanmazsa önümüzdeki 10 yılda **“su fakiri”** ülke konumuna düşecektir. Suyun eşit, adil ve erişilebilir dağıtımı vatandaşlarımızın en temel haklarından biridir. Dağıtımda yaşanan sorunların gelişmiş ülkeler seviyesine çekilmesi önceliklendirilmelidir. Suyun iklim ve kuraklık açısından olduğu kadar stratejik açıdan da uluslararası sorunların başat öznesi

⁷ <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/bakan-kurum-eger-tedbir-almazsak-su-kitligi-yasayamaya-baslayacagiz-41385713>

⁸ Tarım ve Orman Bakanlığı Ulusal Su Planı (2019-2023)

<https://www.tarimorman.gov.tr/SYGM/Belgeler/NHYP%20DEN%C4%B0Z/ULUSAL%20SU%20PLANI.pdf>

⁹ <https://www.wri.org/blog/2019/08/17-countries-home-one-quarter-world-population-face-extremely-high-water-stress>

¹⁰ https://www.wwf.org.tr/basin_bultenleri/basin_bultenleri/?8420/iklimdegikligisulakalanlar

olduğu bilinciyle doğru su yönetimi planlaması CHP tarafından etkileri göze alınarak değerlendirilmektedir. Yetersiz mevzuattan kaynaklı sorunların çözümü için kapsayıcı su yönetimi içeren **“Su Yasası”** çalışmaları ve uygulamaları, sivil inisiyatiflerin ve iklim konusunda çalışan yaşam savunucularının talepleri göz önünde bulundurularak partimizce takip edilecektir.

Suyun aynı zamanda enerji kaynağı görülmesinden kaynaklı sorunlara dikkat çekmek, yapılacak projelerde akarsu sistemlerinin ve derelerin varlıklarının yok edilmesine sebep olacak HES projelerinin dikkatle izlenmesi elzemdir. Su en temel haklardandır. Hiç kimsenin fiziki, ekonomik ya da başka özelliklerinden dolayı suya erişimi engellenemez. Dezavantajlı bölgelerde yaşayan vatandaşlarımızın suya erişim hakkının gözetilmesi yerel politikalara da yön veren husus olmalıdır. Su hakkını hem doğa hem insan hakları açısından ele alan CHP, kar amaçlı değil yaşamsal amaçlı hakça ve katılımcı su yönetimi politikası geliştirmeyi, su kirliliğine kalıcı çözümler üretmeyi taahhüt eder.

Bu bağlamda,

- a.) Ayrım gözetmeksizin tüm yurttaşların ücretsiz ve güvenilir içme suyuna erişebilmeleri sağlanmalı, kişi başına düşen kullanılabilir su oranındaki eşitsizlikleri gidermeye yönelik uygulamalar geliştirilmelidir.
- b.) Su politikası şeffaf ve güncel verilere dayanılarak hazırlanmalı; su havzalarını, sulak alanları koruyan ve varlığını sürdürmesini sağlayan bir yaklaşımla düzenlenecek Su Kanunu acilen yürürlüğe konulmalıdır.
- c.) Türkiye’deki bölgeler arasında yaşanan su sıkıntıları, kişi başına düşen kullanım suyu oranları tespit edilerek, iklim değişikliği, nüfus artışı gibi etkenler de gözetilerek acil eylem planları oluşturulmalıdır.